

KOJI SU REZULTATI PRIMENE NOVOG CARINSKOG ZAKONA?

Čeka se informatička podrška

Novi carinski zakon je donet s ciljem da se pojednostavi, modernizuje i racionalizuje carinska procedura. Ključna izmena je uvođenje elektronskog carinjenja, ali zbog nedostatka odgovarajuće informatičke podrške, podzakonskim propisima nisu uvedene promene koje bitno utiču na način sprovođenja carinskih postupaka.

Piše: Vesna Hreljac Ivanović*

Novi Carinski zakon počeo je da se primenjuje 17. juna ove godine, a ključna novina je uvođenje elektronskog carinjenja. To podrazumeva da se podnošenje deklaracija i njihova obrada, kao i razmena informacija između privrednih subjekata i carinskih organa vrši elektronskim putem, dok se ostala sredstva razmene podataka mogu koristiti samo ako elektronski sistemi nisu operativni.

Međutim, zbog nedostatka odgovarajuće informatičke podrške, podzakonskim propisima nisu uvedene promene koje bitno utiču na način sprovođenja carinskih postupaka. Pored toga, Vlada Srbije nije utvrdila program rada koji se odnosi na razvoj i korišćenje elektronskih sistema, tako da još uvek ne postoje jasno definisani rokovi kada će novi način rada početi da se primenjuje.

Što se tiče novih sistemskih rešenja, očigledna je bila potreba za pojednostavljivanjem carinskih procedura, pa pored metodoloških promena, Zakon donosi i izmene kod primene pojedinih instituta, kao i u sprovođenju nekih carinskih postupaka, od kojih ćemo pomenući samo najvažnije.

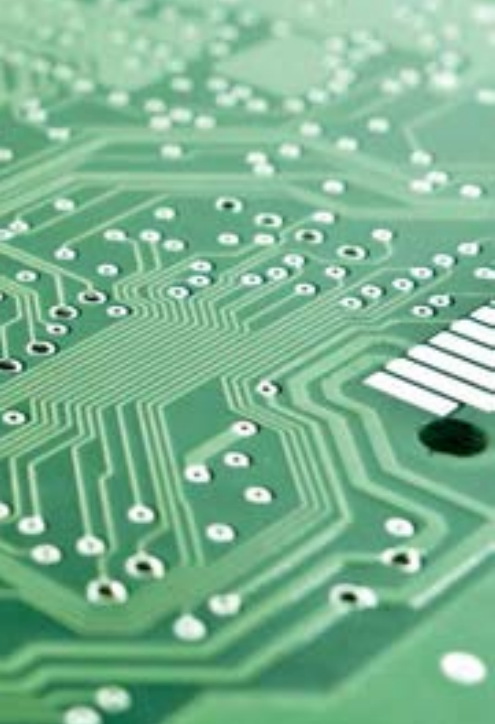
Carinska osnovica: Odredbe Zakona koje se odnose na utvrđivanje carinske vrednosti bazirane su na Sporazumu o carinskom vrednovanju Svetske trgovinske organizacije i ne mogu se suštinski menjati. Ipak, Zakonom je predviđeno da se u slučaju postojanja više transakcija sa robom koja se uvozi, kao carinska vrednost prihvata cena dogovorena u transakciji koja neposredno prethodi stavljanju robe u slobodan promet, a ne cena dogovorena pre izvoza robe. Sa ciljem da se izbegne primena drugih, sporijih i manje pouzdanih metoda vrednovanja, kao i sporovi koji oko toga mogu nastati, izvršenom izmenom omogućeno

je prihvatanje transakcijske cene u slučajevima u kojima je do sada bio osporavan ovaj metod vrednovanja.

Obaveza plaćanja kamate: Kompenzatorna kamata na iznos dažbina koje treba platiti za dobijene proizvode koji se nakon postupka aktivnog oplemenjivanja stavljaju u slobodan promet više se ne naplaćuje. Ova promena je nastala kao posledica spajanja postupka aktivnog oplemenjivanja u sistemu odlaganja i u sistemu povraćaja i potrebe da se ne otežavaju uslovi poslovanja onih subjekata koji su do sada koristili sistem povraćaja.

S druge strane, zatezna kamata na naknadno utvrđeni carinski dug, naplaćivaće se od momenta nastanka tog duga, za razliku od dosadašnjeg rešenja po kome se ta kamata naplaćivala od dana dospelosti za plaćanje carinskog duga. Imajući u vidu da je rok za sprovođenje naknadne kontrole deklaracije tri godine, potreban je dodatni oprez pri popunjavanju podataka u carinskoj deklaraciji.

Odluke carinskih organa: U postupku donošenja odluka po zahtevu stranke utvrđene su dodatne obaveze carinskog organa da pre donošenja odluke koja nije u interesu stranke, o tome obavesti podnosioca zahteva, kako bi imao mogućnost da se izjasni o razlozima koje carina ističe kao osnov za donošenje negativne odluke. Pored isticanja prava stranke da aktivno

učestvuje u postupku, ova novina bi trebalo da dovede i do smanjenja broja odluka koje su nepovoljne po podnosioca zahteva, a time i broja postupaka po žalbi.

Ovlašćeni privredni subjekti (OPS) i po novom Zakonu mogu da ostvare pravo na pojednostavljenje carinskih postupaka i/ili na smanjeni broj fizičkih i dokumentarnih kontrola. Prednost statusa ovlašćenog privrednog subjekta u odnosu na lica kojima su odobrena pojednostavljena postupka ogleda se u pravu ovih lica na rešavanje njihovih zahteva po ubrzanom i skraćenom postupku. Takođe, OPS imaju pravo podnošenja deklaracije unosom podataka u poslovne knjige, kao i pravo na oslobođenje od obaveze dopremanja robe carinarnici (kućno carinjenje). Nažalost, Zakonom propisano pravo OPS na samoprocenjivanje nije u punoj mери podržano podzakonskim propisima, kao ni pravo na oslobođenje od obaveze polaganja garancije. OPS sertifikat za sigurnost i bezbednost, pored prava na smanjeni broj kontrola na carinskom području Srbije, omogućava da se ove pogodnosti koriste i na teritoriji članica CEFTA sporazuma.

Naknadna kontrola: Za razliku od dosadašnjeg rešenja, naknadna provera tačnosti i potpunosti podataka u deklaraciji vrši se samo po službenoj dužnosti. Strankama u postupku ostaje pravo da u roku

od tri godine od dana prihvatanja deklaracije zatraže izmenu deklaracije, koju carinarnica može da odobri kako bi deklarant ispunio svoje obaveze u vezi sa stavljanjem robe u određeni carinski postupak. Podzakonskim propisima nije bliže određeno u kojim situacijama je naknadna izmena deklaracija dozvoljena.

Postupak stavljanja robe u slobodan promet i postupak izvoza odvijaju se pod istim uslovima i uz primenu suštinski nepromenjenih formalnosti u odnosu na ranije važeće carinske propise.

Međutim, Uredba o carinskim postupcima i carinskim formalnostima isključuje mogućnost deklarisanja stranog pravnog lica kao izvoznika, već to može biti samo lice poslovno nastanjeno na carinskom području Srbije, koje ima ovlašćenje da odlučuje o iznošenju robe u inostranstvo, odnosno lice koje je ugovorna strana u ugovoru na osnovu kojeg se roba iznosi sa carinskog područja.

Poseban carinski postupak je novi termin koji Zakon uvodi za dosadašnje postupke sa ekonomskim dejstvom. Posebni postupci obuhvataju: postupke tranzita – unutrašnji i spoljni tranzit; postupke smeštaja – postupak skladištenja i postupak slobodne zone; postupke posebne upotrebe – privremeni uvoz i upotreba u posebne svrhe; i postupke oplemenjivanja – aktivno i pasivno oplemenjivanje. Posebno odobrenje carinskog organa potrebno je za postupke privremenog uvoza, aktivnog i pasivnog oplemenjivanja, kao i za upravljanje carinskim skladištem. Sve posebne postupke okončava stranka stavljanjem robe u drugi carinski postupak, a postupak tranzita razdužuje carinarnica, nakon što joj je roba dopremljena.

Postupak slobodne zone, kao novi carinski postupak, trebalo je da donese određena pojednostavljenja u odnosu na postupak skladištenja, pre svega kod podnošenja

deklaracije za postupak slobodne zone i kod ponovnog izvoza robe iz slobodne zone. Podzakonskim propisima nisu definisane specifičnosti ovog postupka.

Postupak privremenog uvoza robe, kao i do sada, može da se koristi u slučaju unosa strane robe na carinsko područje Srbije, ako je ta roba namenjena ponovnom izvozu u istom ili bitno nepromenjenom stanju. Novina je uvođenje roka od 10 godina, kao maksimalnog vremenskog perioda u kome roba može biti u postupku privremenog uvoza, dok rok u kome roba može biti u ovom postupku za iste svrhe i pod odgovornošću istog nosioca odobrenja (domaćeg lica) ostaje nepromenjen i iznosi 24 meseca.

Postupak aktivnog oplemenjivanja prema novom Zakonu može da se odvija samo uz odlaganje plaćanja dažbina, dok je sistem povraćaja ukinut. Ova promena uslovljava i druge novine u postupku, tako da nosilac odobrenja, nakon postupka aktivnog oplemenjivanja, može sve dobijene proizvode da stavi u slobodan promet, uz plaćanje carine i bez naplate kompenzatorne kamate. Dažbine se, po pravilu, naplaćuju prema dobijenom proizvodu, primenom stope carine propisane za taj proizvod, a obračun carinskog duga vrši se primenom kvantitativnog i kvalitativnog metoda utvrđivanja učešća uvezenih proizvoda u dobijenom proizvodu.

Za razliku od aktivnog oplemenjivanja, **postupak pasivnog oplemenjivanja** odvijajuće se pod do sada utvrđenim uslovima, s tim da će obračun dažbina pri vraćanju robe biti vršen isključivo na osnovu troškova prerade ili popravke.

Na kraju treba napomenuti da su odredbe koje se odnose na carinske prekršaje, iako suštinski nepromenjene, prilagođene materijalnim normama zakona. ●

**Autorka je konsultant u poresko-pravnom odeljenju KPMG Beograd*